

UMCS

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Projekt „Nauczyciel na miarę XXI wieku”
Biuro Projektu, pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, pok. 1002, 20-031 Lublin
Biuro ds. Kształcenia Ustawicznego
telefon: +48 81 537 54 92

LINGWISTYKA STOSOWANA UMCS W LUBLINIE

PRAKTYKI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE I PRZEDMIOTOWE DOTYCZĄCE NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH

Niezbędnik studenta lingwistyki stosowanej

Lublin 2019

Modyfikacja Niezbędnika studenta powstałego w ramach projektu

www.praktyki.wh.umcs

1.1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE PRAKTYK PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH ORAZ PRZEDMIOTOWYCH DOTYCZĄCYCH NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH REALIZOWANYCH PRZEZ STUDENTÓW LINGWISTYKI STOSOWANEJ UMCS

Zgodnie z programem studiów studenci lingwistyki stosowanej o specjalizacji nauczycielskiej odbywają na 2. stopniu następujące praktyki:

- Praktyka ogólnopedagogiczna realizowana w I semestrze w trybie ciągłym w wymiarze 36 godzin w szkołach ponadpodstawowych
- Praktyka psychologiczno-pedagogiczna śródroczna realizowana w I i II semestrze w wymiarze 2 x 15 godzin w szkołach ponadpodstawowych
- Praktyka przedmiotowa ciągła z 1. języka – realizowana w szkołach ponadpodstawowych w semestrach II, III i IV w wymiarze 3 x 40 godzin

Proponowany podział godzin podczas praktyk:

- obserwacje lekcji prowadzonych przez opiekuna praktyk: **5 godz.**
- asystentura na lekcjach prowadzonych przez opiekuna praktyk: **5-10 godz.**
- obserwacje lekcji prowadzonych przez koleżanki / kolegów praktykantów (o ile studenci odbywają praktyki w parach):
5 godz.
- samodzielne prowadzenie lekcji przez praktykanta: **20 godz.**
- omówienie lekcji z opiekunem praktyki : **5-10 godz.**

Proponowany podział godzin podczas odbywania praktyki należy traktować elastycznie. W planowaniu podziału godzin należy jednak uwzględnić każdą z wyżej wymienionych form.

- Praktyka metodyczna ciągła z 2. języka realizowana w szkołach ponadpodstawowych w semestrach II, III i IV w wymiarze 3 x 20 godzin

Proponowany podział godzin podczas praktyk:

- obserwacje lekcji lub asystentura na lekcjach prowadzonych przez opiekuna praktyk lub koleżanki / kolegów praktykantów (o ile studenci odbywają praktyki w parach): **5 godz.**

- samodzielne prowadzenie lekcji przez praktykanta: **10 godz.**
- omówienie lekcji z opiekunem praktyki : **5 godz.**

Proponowany podział godzin podczas odbywania praktyki należy traktować elastycznie. W planowaniu podziału godzin należy jednak uwzględnić każdą z wyżej wymienionych form.

- Tutoring w wymiarze 4 godziny na studenta z czego 1 godz. przypada dla opiekuna praktyki psychologiczno-pedagogicznej i 3 godz. dla opiekunów praktyki przedmiotowej, realizowany jest w semestrze II i III
  - Do praktyki wliczane są również udokumentowane godziny pozalekcyjne realizowane przez praktykanta (koła językowe, projekty pozalekcyjne, koła wyrównawcze).
1. Studenci odbywają praktykę w szkołach w parach, i w miarę możliwości po kilka par w jednej szkole, w celu odbywania hospitacji współpraktykantów.
  2. Szkolnymi opiekunami praktyk są nauczyciele co najmniej mianowani (w szczególnych przypadkach kontraktowi), z preferencją uczestników szkoleń dla opiekunów praktyk prowadzonych przez pracowników Zakładu Lingwistyki Stosowanej oraz nauczycieli pełniących funkcje opiekunów praktyk w latach ubiegłych.
  3. Szkolny opiekun praktyki ustala z praktykantem zasady współpracy (np. w formie kontraktu), a praktykant jest zobowiązany do przygotowania tygodniowego harmonogramu realizacji praktyki (z zaplanowaniem godzin obserwowanych i prowadzonych oraz omawiania lekcji). Szkolny opiekun praktyki wraz z praktykantem dokonuje przydziału klas do uczenia, ustala limit nowych lekcji prowadzonych przez praktykanta w ciągu jednego dnia oraz w ciągu tygodnia.
  4. Praktykanci realizują obserwacje według wybranych arkuszy obserwacyjnych zawartych w niezbędniku dla studenta, oraz dokumentują pełnienie funkcji asystenta i nauczyciela poprzez zamieszczenie konspektów według określonych wzorów.
  5. Zaliczenie praktyk odbywa się na podstawie:
    - prawidłowo wypełnionego dzienniczka praktyk (stempel szkoły, podpis dyrektora szkoły, opinia opiekuna szkolnego praktyki),

- pełnej dokumentacji praktyk (wypełnione arkusze obserwacyjne, konspekty lekcji i inne, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami z uniwersyteckim opiekunem praktyki) dostarczonej opiekunowi uniwersyteckiemu w terminie 2 tygodni od zakończenia praktyki,
- przeprowadzenia w szkole prezentacji na temat studiów na kierunku lingwistyka stosowana w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej na podstawie przekazanych materiałów,
- przeprowadzenia lekcji hospitowanej przez uniwersyteckiego opiekuna praktyki oraz jej omówienia i oceny (w miarę możliwości w obecności szkolnego opiekuna praktyki).

Dokumentacja praktyk obejmuje:

1. wypełnioną i opieczętowaną deklarację praktykodawcy o przyjęciu studenta na praktykę,
  2. wypełniony dzienniczek praktyk wraz z pieczętą szkoły i oceną szkolnego opiekuna praktyk
  3. wypełnione przez szkolnego opiekuna praktyki zaświadczenie o odbytej praktyce i osiągniętych efektach kształcenia)
- Uzupełnioną dokumentację praktyki (patrz punkt 1.3.) student zamieszcza na platformie <http://praktyki.umcs.lublin.pl>
6. Dopuszcza się możliwość wykonania dodatkowo nagrania wideo 10-15 minutowego fragmentu lekcji ilustrującego określony problem dydaktyczny lub całej lekcji. Nagranie musi zostać wykonane w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawnymi, wewnętrznymi regulacjami szkolnymi oraz dobrymi obyczajami (skierowanie kamery na nauczyciela, uzyskanie zgody dyrektora, uzyskanie pisemnej zgody rodziców). Nagranie podlega ocenie i omówieniu, podobnie jak hospitowana lekcja.
  7. Za każdy rodzaj praktyki wystawiana jest w systemie USOS osobna ocena.

1.2. ARKUSZ INFORMACYJNY PRAKTYKI

Imię i nazwisko praktykanta	
Imię i nazwisko współpracownika	
Imię i nazwisko nauczyciela- opiekuna praktyki	
Email nauczyciela opiekuna (opcjonalnie)	
Nazwa szkoły	
Adres szkoły	
Numer telefonu szkoły	

Klasy wyznaczone do samodzielnego prowadzenia lekcji

	Klasa	Tytuł podręcznika	Poziom podręcznika
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Plan lekcji

Lekcja od do	Poniedziałek		Wtorek		Środa		Czwartek		Piątek	
	klasa	sala	klasa	sala	klasa	sala	klasa	sala	klasa	sala

1.3. DOKUMENTACJA PRAKTYKI

*Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 70/2015
Rektora UMCS*

UNIwersytet MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE

Wydział: ...

Kierunek: ...

Stopień: ...

DZIENNIK PRAKTYK

Imię i nazwisko studenta: ...

Numer albumu: ...

Termin praktyk: ...

Dane Praktykodawcy:

Nazwa:

Adres:

NIP:

Opiekun ze strony Praktykodawcy (imię i nazwisko, adres e-mail):

Miejsce odbywania praktyki:

KARTA PRZEBIEGU PRAKTYK

Data	Godziny pracy od - do	Liczba godzin pracy	Wyszczególnienie zajęć Uwagi, obserwacje i wnioski praktykanta co do wykonywanej pracy

Łącznie zrealizowanych godzin:

- zegarowych:

- dydaktycznych:

(Patrona)*

Podpis i pieczęć Opiekuna praktyk ze strony Praktykodawcy

.....

DEKLARACJA PRZYJĘCIA
PRAKTYKANTA W CELU ODBYCIA PRAKTYKI OBJĘTEJ PROGRAMEM STUDIÓW

Ja niżej podpisany/a,

.....
(Imię, nazwisko)

Upoważniony/a do reprezentowania

.....
(pełna nazwa podmiotu bądź jednostki organizacyjnej)

Adres siedziby:

.....

Adres e-mail do kontaktu:

Zwanego *Praktykodawcą*

Deklaruję chęć przyjęcia Pani/Pana

.....
(imię, nazwisko Praktykanta)

studenta wydziału ....., kierunku ....., specjalności ....., specjalizacji

....., stopnia ....., roku ..... numer albumu:

zwanym/ą *Praktykantem*,

Miejsce odbywania praktyki:

.....
.....

Jednocześnie wyrażam zgodę na realizację :

- nieodpłatnej praktyki studenckiej objętej programem studiów w terminie od (data początku praktyki) ..... do (data końca praktyk) ..... w wymiarze ..... godzin/tygodni.
- praktyki zgodnej z efektami kształcenia, których szczegółowy opis stanowi załącznik do niniejszej deklaracji.
- praktyki w oparciu o ustalony plan realizacji praktyki opracowany przez Praktykanta oraz Patrona Praktykanta.

Zobowiązuję się do:

- zapewnienia Praktykantowi odbywającemu praktykę stanowiska oraz warunków pracy zgodnych z przepisami prawa pracy;
- zapewnienia Praktykantowi miejsca pracy spełniającego wymogi realizacji praktyk w tym w szczególności zapewnienia możliwości osiągnięcia efektów praktyki stanowiących załącznik do niniejszej deklaracji;
- wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za organizacyjny i merytoryczny nadzór nad realizacją zwaną *Patronem Praktykanta*;
- opracowania wraz z Praktykantem planu realizacji praktyki;
- nadzoru nad realizacją przez Praktykanta Praktyki zgodnie z przyjętym planem realizacji praktyki;
- zapoznania Praktykanta z przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy, a także przepisami prawa obowiązującymi u Praktykodawcy i unormowaniami wewnętrznymi z zakresu ochrony informacji i danych osobowych;
- wystawienia zaświadczenia o odbyciu praktyk wraz z informacją o efektach praktyki zrealizowanych przez Praktykanta podczas praktyki, które wskazane są w załączniku do deklaracji;
- uzupełnienia oświadczenia stanowiącego załącznik do niniejszej deklaracji;
- do zachowywania - zarówno w trakcie trwania praktyki, jak i po jej ustaniu - w tajemnicy danych osobowych, do których uzyskano dostęp w związku z realizacją praktyki, a także nie wykorzystywać pozyskanych danych osobowych, do celów innych niż wynikające z realizacji praktyki, w tym w szczególności zobowiązują się nie przekazywać przedmiotowych danych podmiotom trzecim;

- przestrzegania postanowień ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. 2016, poz. 922) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz.U. Nr 100, poz. 1024);
- dołożenia należytej staranności dla zabezpieczenia uzyskanych danych osobowych przed rozpowszechnianiem lub przekazaniem osobom trzecim w takim stopniu, w jakim zabezpieczają własne dane osobowe.

Praktykant zobowiązany jest do:

- posiadania ważnego w okresie realizacji praktyki ubezpieczenie w zakresie następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW).
- przestrzegania przepisów prawa i unormowań wewnętrznych obowiązujących u Praktykodawcy;
- właściwego zabezpieczenia oraz zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych osobowych, do których uzyska dostęp w ramach realizacji praktyki, przy czym tajemnica obowiązuje zarówno w trakcie trwania praktyki, jak i po jej ustaniu.
- przestrzegania postanowień ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. 2016, poz. 922) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz.U. Nr 100, poz. 1024).

.....
Podpis Praktykanta

.....
Pieczęć Praktykodawcy oraz podpis
osoby reprezentującej Praktykodawcę

Miejsce na akceptację opiekuna praktyk

data, pieczęć podpis

OŚWIADCZENIE PRAKTYKODAWCY

o możliwości publikacji danych podmiotu

Ja niżej podpisany/a, (imię, nazwisko) ....., wyrażam zgodę/nie wyrażam zgody* na publikację danych reprezentowanego przeze mnie podmiotu tj. .... (nazwa Praktykodawcy) w zakresie nazwy, siedziby oraz danych kontaktowych, w celu umieszczenia w Bazie Praktykodawców dostępnej w Informatycznym Systemie Wsparcia Praktyk funkcjonującym w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w celu umożliwienia im wyszukiwania potencjalnych Praktykodawców, u których mogą odbywać praktykę w ramach realizowanych przez nich studiów (dostęp do niniejszej Bazy mają tylko zalogowani do Systemu Użytkownicy).

Jednocześnie oświadczam, że posiadam wiedzę, że Administratorem Danych Osobowych jest Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej z siedzibą w Lublinie, pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin, mam prawo do dostępu do treści danych, ich modyfikacji oraz odwołania niniejszego oświadczenia, a także, że złożenie niniejszego oświadczenia jest dobrowolne.

.....
Pieczęć oraz podpis osoby reprezentującej Praktykodawcę

*niewłaściwe skreślić

Pieczętka instytucji

....., dnia

.....

(miejsowość)

ZAŚWIADCZENIE O ODBYTEJ PRAKTYCE
(UMCS, Wydział Humanistyczny)

Zaświadcza się, że Pan/i ....., student/ka ....
roku studiów ..... stopnia, kierunku **Lingwistyka stosowana**, specjalność **nauczycielska**,
odbył/a ..... praktykę ..... metodyczną ..... w

.....
.....

w wymiarze 30 godzin w terminie .....

W trakcie odbywania praktyki osiągnął/nęła następujące efekty kształcenia*:

Opis efektu	Słabo	Średnio	Dobrze	Bardzo dobrze
W zakresie wiedzy:				
Zna podstawowe akty prawne regulujące system kształcenia w Polsce oraz cele i treści kształcenia na danym etapie edukacyjnym.				
Ma podstawową wiedzę o bezpieczeństwie i higienie pracy nauczyciela, w tym rozumie normy związane z ergonomią jego pracy.				
Posiada uporządkowaną podstawową wiedzę o specyfice układu komunikacyjnego i strategiach jego realizacji przez osoby uczące się języka na danym etapie edukacyjnym.				
W zakresie umiejętności:				
Wykonuje zadania charakterystyczne dla specyfiki placówki edukacyjnej, w której odbywana jest praktyka.				
Potrafi zastosować nabytą podczas studiów wiedzę i umiejętności metodyczne, w tym potrafi zarządzać pracą projektową i zespołową.				
Stosuje ogólne zasady bezpieczeństwa i higieny oraz ergonomii pracy.				
W zakresie kompetencji społecznych:				
W sposób refleksyjny podchodzi do własnej pracy i jej efektów.				

Wykazuje empatię i komunikatywność w kontaktach z uczniami.				
Wykazuje się odpowiedzialnością w ramach powierzonych zadań.				
Wykazuje się kreatywnością w wykonywaniu powierzonych zadań.				

Ogólna ocena praktyki (wg skali: bardzo dobra (5), dobra plus (4,5), dobra (4), dostateczna plus (3,5), dostateczna (3), niedostateczna (2))

.....

.....

.....

Inne uwagi i spostrzeżenia o praktykancie**:

.....

.....

.....

(podpis osoby ze strony Praktykodawcy)

(pieczęć Praktykodawcy)

* wybrać właściwe

**wypełnić opcjonalnie

2. PRZYKŁADOWE ARKUSZE OBSERWACYJNE

Arkusze obserwacyjne przyświecają poszczególne cele. W zależności od nich, a także celu danej praktyki, mają Państwo możliwość wyboru odpowiednio skonstruowanego arkusza. Każdy arkusz obserwacyjny jest opatrzony instrukcją, która ułatwi Państwu przeprowadzenie obserwacji.

Cele obserwacji lekcji:

- poszerzenie wiedzy o materiałach dydaktycznych do nauki języków obcych stosowanych w szkole
- określenie najczęstszych technik używanych w początkowej i końcowej fazie lekcji
- doskonalenie umiejętności planowania lekcji (np. identyfikacja głównych faz lekcji czy refleksja nad ogólną strukturą lekcji)
- obserwowanie różnorodnych aktywności nauczyciela na lekcji (np. rola nauczyciela, czynności nauczyciela, techniki poprawiania błędów)
- obserwowanie różnorodnych rodzajów komunikacji na lekcji (np. interakcja nauczyciel-uczeń, uczeń-uczeń, uczeń-nauczyciel)
- nabycie umiejętności organizowania i zarządzania klasą podczas pracy w parach i grupach
- przeanalizowanie różnych aspektów zachowania werbalnego i niewerbalnego nauczyciela na lekcji (np. polecenia nauczyciela, mowa ciała, użycie języka docelowego)
- analiza sposobów przekazywania informacji zwrotnej uczniom bez zaburzania komunikacji
- analizowanie efektywności różnorodnych technik prezentacji i utrwalania elementów języka (słownictwa, gramatyki, wymowy)
- obserwowanie możliwości kształtowania i integracji sprawności językowych
- poznanie cech indywidualnych wybranego ucznia (np. style uczenia, inteligencje wielorakie, modalność) i ich wpływu na proces uczenia się języka obcego
- analizowanie sposobów kompensowania trudności w nauce języków obcych w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- analizowanie sposobów wykorzystania materiałów i pomocy dydaktycznych do nauczania poszczególnych aspektów języka i sprawności językowych
- identyfikowanie najważniejszych kryteriów ewaluacji materiałów dydaktycznych
- nabywanie umiejętności wyboru podręcznika dla danej grupy uczących się języka obcego
- obserwowanie problemów dyscyplinarnych występujących na lekcji języka obcego i związanych z nimi reakcji nauczyciela
- uwzględnianie specyfiki nauczania języków obcych ukierunkowanych zawodowo

2.1. STRUKTURA LEKCJI – POCZĄTEK I KONIEC LEKCJI

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji **trzech kolejnych lekcji** przeprowadzonych przez nauczyciela-opiekuna proszę zaznaczyć techniki wykorzystywane w fazie początkowej i końcowej lekcji.

OTWARCIE LEKCJI

Lekcja 1	Lekcja 2	Lekcja 3	
			Przedstawienie celów lekcji
			Sformułowanie tematu lekcji
			Wskazanie związków pomiędzy poprzednią lekcją i daną lekcją
			Nieformalne powtórzenie wiadomości z poprzednich lekcji
			Rozgrzewka językowa
			Ocena umiejętności uczniów
			Inne (proszę określić jakie)

ZAMKNIĘCIE LEKCJI

Lekcja 1	Lekcja 2	Lekcja 3	
			Podsumowanie lub powtórzenie głównych informacji zawartych w lekcji
			Wskazanie, jak dana lekcja łączy się z poprzednią/kolejną lekcją
			Poproszenie uczniów o zadawanie pytań
			Zadanie uczniom pracy domowej

			Pochwała lub ocena pracy uczniów na lekcji
			Uzyskanie informacji zwrotnej dotyczącej przebiegu lekcji od uczniów
			Inne (proszę określić jakie)

1. Jakie techniki lub strategie były najczęściej stosowane w fazie otwarcia i zamknięcia lekcji i dlaczego?
2. Jakie znaczenie ma dla uczniów znajomość celów lekcji?
3. Dlaczego istotne jest, aby nauczyciel wskazywał związki pomiędzy poprzednią i kolejną lekcją? Jakie znaczenie ma to dla efektywności procesu nauczania?

2.2. STRUKTURA LEKCJI - FAZY LEKCJI

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę spróbować wyodrębnić główne jej fazy (por. punkty 5.1-5.2), zapisując aktywności nauczyciela i uczniów. Proszę dokładnie zanotować sposób, w jaki nauczyciel przechodzi od jednej fazy do kolejnej (przy pomocy zdania, czynności, gestu, używając języka ojczystego lub docelowego). Jednocześnie proszę spróbować zaobserwować reakcje uczniów.

Faza lekcji	Aktywność nauczyciela	Aktywność uczniów	Forma pracy
Faza 1 wprowadzenie			
Przejsie			
Faza 2 prezentacja			
Przejsie			
Faza 3 kognitywizacja / semantyzacja			
Przejsie			
Faza 4 Utrwalanie / automatyzacja			
Przejsie			

Faza 5 transfer			
Przejście			
Faza 6 ewaluacja			

1. Czy główne fazy lekcji następowały po sobie w logicznym i uzasadnionym porządku?
2. Czy nauczyciel stosował przejścia pomiędzy głównymi fazami lekcji? Czy przejście było płynne?
3. Czy można było zauważyć któryś z modeli planowania lekcji wprowadzonych na zajęciach z metodyki nauczania j. obcego (por. punkt 5.1 Niezbędnika)?
4. Czy lekcja pokazuje różnorodność – form pracy, sprawności językowych, ćwiczeń, wykorzystywanych materiałów, stosowanych środków audiowizualnych?
5. Czy przeznaczyłby/łaby Pan/Pani taką samą ilość czasu na poszczególne fazy lekcji?
6. Czy zaplanowałby/łaby Pan/Pani tę lekcję w taki sam, czy może w inny sposób? Jeżeli w inny, to w jaki?

2.3. KOMUNIKACJA NA LEKCJI – FORMY PRACY NA LEKCJI

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcje

Podczas wybranej lekcji proszę skoncentrować się na obserwacji form pracy uczniów, podczas każdego ćwiczenia zaznaczając jego charakter w tabeli poniżej. Następnie proszę odpowiedzieć na pytania.

Nauczyciel mówi do całej klasy / Cała klasa słucha nauczyciela. N → UUU

Nauczyciel zwraca się do wybranych uczniów. N → U1, U2, U3...

Uczniowie prezentują na forum klasy. U → UUU

Uczniowie pracują w parach. U ← → U

Uczniowie pracują w małych grupach. U ← → U ← → U

Uczniowie zmieniają grupy podczas pracy grupowej.

Faza lekcji	Forma pracy	Poziom aktywizacji uczniów	Komentarz
Faza 1 wprowadzenie			
Faza 2 prezentacja			
Faza 3 kognitywizacja / semantyzacja			
Faza 4 Utrwalanie / automatyzacja			
Faza 5 transfer			
Faza 6 ewaluacja			

1. Czy cele lekcji uzasadniają użyte formy pracy?
2. Czy uczniowie byli podczas lekcji aktywni czy raczej pasywni? Co mogło być tego przyczyną?
3. Jak była proporcja czasu, podczas którego mówił nauczyciel do czasu, w których uczniowie byli aktywni językowo?
3. W jaki sposób uczniowie byli dobierani w pary / w grupy? Czy była to metoda efektywna dla ich dalszej współpracy?
4. Czy nauczyciel preferował wyraźnie jakąś formę pracy? Dlaczego? Czy mogła mieć na to wpływ charakterystyka klasy (liczebność, specjalne potrzeby edukacyjne, płeć uczniów, poziom językowy)?

2.4. OBSERWACJA ZACHOWAŃ UCZNIÓW PODCZAS PRACY GRUPOWEJ

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej i ewentualnie zanotować swoje uwagi.

Praca grupowa				
		tak	nie	Uwagi
1.	Czy nauczyciel jasno sformułował cele pracy w grupach? Co jest celem pracy grupowej?			
2.	Czy zadania zostały dokładnie omówione?			
3.	Czy została omówiona forma prezentacji pracy grupowej?			
4.	Czy podział na grupy został przeprowadzony sprawnie i ciekawie? Jaką technikę zastosował nauczyciel?			
5.	Czy czas pracy w grupach został dokładnie określony?			
6.	Czy układ stołów do pracy grupowej był przygotowany przez nauczyciela wcześniej?			
7.	Czy grupy mogą pracować nie przeszkadzając sobie nawzajem?			
8.	Czy podział na grupy uwzględniał poziom językowy uczniów?			
9.	Czy grupy składały się z uczniów lepszych i słabszych językowo?			
10.	Czy w grupach wszyscy uczniowie biorą udział w wykonaniu zadania?			
11.	Czy uczniowie korzystają z pomocy nauczyciela podczas rozwiązywania zadań grupowych?			
12.	Czy uczniowie prezentują wyniki pracy grupowej na tej samej lekcji? Jak przebiega ta prezentacja?			
13.	Czy cel lekcji i pracy grupowej został osiągnięty?			

2.5. NAUCZANIE SŁOWNICTWA

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas lekcji poświęconej nauczaniu leksyki proszę wypełnić poniższą tabelę szczegółami dotyczącymi kilku nowych słów/zwrotów/wyrażeń. Następnie proszę odpowiedzieć na pytania.

Słowo/ wyrażenie /zwrot	PREZENTACJA			UTRWALENIE	
	W jaki sposób zostało przedstawione znaczenie? Przez kogo - nauczyciela czy uczniów?	W jaki sposób nauczyciel wprowadził nowe słownictwo?			
		Pisownia	Wymowa		Forma

1. Czy nauczyciel używał różnorodnych technik prezentacji nowej leksyki? Czy prezentacja była przeprowadzona wyłącznie przez nauczyciela, czy mieli w niej udział również uczniowie?
2. Czy techniki zastosowane przy prezentacji były właściwe dla prezentowanych środków leksykalnych? Czy prezentacja była udana?
3. Czy uczniowie mieli okazję użycia nowych środków leksykalnych? W jaki sposób? Czy były to zadania nakierowane na poprawność, płynność czy komunikację językową?
4. Czy znajomość leksyki przez uczniów była w jakikolwiek sposób sprawdzona i oceniona? Podczas lekcji bieżącej czy kolejnej?

2.6. PREZENTACJA GRAMATYKI

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Proszę upewnić się, że obserwowana lekcja będzie poświęcona nauczaniu gramatyki. Podczas lekcji proszę wypełnić poniższą tabelę, a po lekcji odpowiedzieć na pytania.

	Kolejność	Podane przez			W języku		
		nauczyciela	uczniów	podręcznik	ojczystym	docelowym	obu
Wyjaśnienie							
Reguła							
Przykłady – pojedyncze zdania							
Przykłady – tekst, dialog							
Inne (proszę określić)							
Inne (proszę określić)							

1. Czy struktura gramatyczna została podana w kontekście zrozumiałym dla uczniów?
2. Czy nauczyciel wykorzystywał jakieś pomoce dydaktyczne w prezentacji gramatyki? Na ile było to skuteczne?
3. Czy lekcja zawierała wystarczającą ilość ćwiczeń utrwalających, zarówno kontrolowanych jak i komunikacyjnych?
4. Czy pod koniec lekcji można było zauważyć, że uczniowie nauczyli się danej struktury gramatycznej?
5. Czy uważa Pan/Pani, że inny sposób prezentacji byłby bardziej efektywny w tej klasie?

2.7. NAUCZANIE SPRAWNOŚCI RECEPTYWNYCH

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja: Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej. Następnie proszę skomentować lekcję.

Fazy lekcji	Aktywności nauczyciela	Aktywności ucznia
Czynności organizacyjne		
Wprowadzenie		
Praca z tekstem		
Zadania komunikacyjne na podstawie tekstu		

Komentarz dydaktyczny:

2.8. ROZWIJANIE KOMPETENCJI INTERKULTUROWEJ

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej i ewentualnie zanotować swoje uwagi.

		Uwagi
1.	Czy nauczyciel stosuje na lekcji różne techniki motywujące uczniów do poznawania kultury danego kraju? Jeśli tak, to jakie?	
2.	Czy nauczyciel wykorzystuje na lekcji autentyczne materiały źródłowe (zdjęcia, filmy, nagrania audio, teksty) do prezentacji wiedzy o krajach obszaru nauczanego języka?	
3.	Czy nauczyciel stosuje zadania komunikacyjne kształtujące kompetencję interkulturową?	
4.	Czy nauczyciel wykorzystuje zajęcia z języka obcego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur?	
5.	Czy nauczyciel stosuje różnorodne formy pracy? Czy stosuje prace projektowe?	

2.9. INDYWIDUALIZACJA NA LEKCJI JEZYKA OBCEGO – OBSERWACJA OGÓLNA

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej i ewentualnie zanotować swoje uwagi.

Pytania	tak	nie	Uwagi
Czy lekcja jest zaplanowana pod kątem różnych typów uczniów?			
Czy lekcja uwzględnia indywidualne style uczenia się?			
Czy ćwiczenia i zadania uwzględniają słabszą i lepszą znajomość języka uczniów?			
Czy na lekcji występuje praca w parach i grupach?			
Czy praca domowa jest zróżnicowana?			
Czy lekcja uwzględnia samodzielną pracę ucznia?			
Czy materiały dydaktyczne (w tym media) są dostosowane do różnych typów uczenia się?			
Czy materiały dydaktyczne są dostosowane do indywidualnych potrzeb ucznia, np. ucznia z ADHD, niedowidzącego lub niedosłyszącego?			

2.10. INDYWIDUALIZACJA NA LEKCJI JEZYKA OBCEGO – UCZEŃ ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Klasa:

Data:

Prowadzący:

Instrukcja

Proszę wybrać (w porozumieniu z nauczycielem) ucznia, który ma specjalne potrzeby edukacyjne i obserwować jego pracę podczas dwóch lekcji języka obcego oraz działania nauczyciela w pracy z tym uczniem. Proszę odpowiedzieć na następujące pytania:

<p>1. Jakie specjalne potrzeby edukacyjne ma wybrany uczeń? Jakie ma trudności w nauce języków obcych?</p>	
<p>2. Czy nauczyciel korzysta ze specjalnych pomocy dydaktycznych lub nowoczesnych technologii, które ułatwiają uczniowi pracę? Jeśli tak, to z jakich i w jakim celu?</p>	
<p>3. Czy obserwowany uczeń ma możliwość współpracowania z innymi uczniami? Jeśli tak, to w jaki sposób się to odbywa?</p>	
<p>4. Czy nauczyciel dostosowuje treści nauczania do możliwości ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Jeśli tak, to w jaki sposób?</p>	
<p>5. Czy nauczyciel uwzględnia zainteresowania i mocne strony ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Jeśli tak, to w jaki sposób?</p>	
<p>6. Czy nauczyciel dostosowuje system oceniania do możliwości ucznia ze specjalnymi</p>	

potrzebami edukacyjnymi? Jeśli tak, to w jaki sposób?	
---	--

2.11. POLECENIA NAUCZYCIELA

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas jednej wybranej lekcji proszę zwrócić uwagę wyłącznie na polecenia przekazywane uczniom przez nauczyciela. Proszę spróbować zapisać je w poniższej tabeli, używając dokładnie słów wypowiedzianych przez nauczyciela. Jeżeli uważa Pan/Pani, że polecenia nie były efektywne, proszę spróbować je poprawić tak, aby były bardziej zrozumiałe dla obserwowanej klasy.

Polecenia użyte przez nauczyciela	Wspomagane przez:	Efektywne:	Poprawione polecenia
	<ul style="list-style-type: none"> - gest - przykład zaprezentowany przez parę uczniów - tłumaczenie na język ojczysty - technika sandwich - inne/ jakie? 	tak nie częściowo	
	<ul style="list-style-type: none"> - gest - przykład zaprezentowany przez parę uczniów - tłumaczenie na język ojczysty - technika sandwich - inne/ jakie? 	tak nie częściowo	
	<ul style="list-style-type: none"> - gest - przykład zaprezentowany przez parę uczniów - tłumaczenie na język ojczysty - technika sandwich 	tak nie częściowo	

	- inne/ jakie? - gest - przykład zaprezentowany przez parę uczniów - tłumaczenie na język ojczysty - technika sandwich - inne/ jakie?	tak nie częściowo	
	- gest - przykład zaprezentowany przez parę uczniów - tłumaczenie na język ojczysty - technika sandwich - inne/ jakie?	tak nie częściowo	

1. Czy polecenia użyte przez nauczyciela były zwięzłe, krótkie, bez zbędnych informacji, zrozumiałe, czy też może długie, niejasne i niedostosowane do poziomu językowego uczniów? Czy użyty język (ojczysty lub docelowy) był właściwy?
2. Czy polecenia zawierały następujące elementy: cel, procedura, czas? Czy jakiś elementów brakowało?
3. Czy przekazywanie poleceń było wspomagane innymi technikami (np. demonstracją na forum całej klasy, przykładem efektu końcowego zadania, zadaniem wykonanym przez parę uczniów na forum klasy, tłumaczeniem w języku ojczystym lub parafrazą w języku docelowym? Jeżeli tak, to czy było to konieczne?
4. Czy nauczyciel sprawdził zrozumienie poleceń przez uczniów? Jeżeli tak, to w jaki sposób?

2.12. OBSERWACJA ZACHOWAŃ NIEWERBALNYCH NAUCZYCIELA

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej. Następnie proszę napisać swoje spostrzeżenia w formie komentarza.

Obserwacja zachowań niewerbalnych nauczyciela – Mowa ciała					
		tak	raczej tak	raczej nie	nie
1.	Czy nauczyciel prowadzi lekcje dynamicznie?				
2.	Czy gesty nauczyciela są zrozumiałe dla ucznia?				
3.	Czy mimika twarzy pomaga uczniowi w zrozumieniu tego, co nauczyciel w danej chwili wyjaśnia?				
4.	Czy nauczyciel stosuje mimikę i gesty świadomie?				
6.	Czy nauczyciel stosuje mimikę i gestykulację przy wyjaśnianiu nowych struktur językowych (słów, wyrażeń, itp.)				
7.	Czy nauczyciel nadużywa gestykulacji na lekcji?				
8.	Czy nauczyciel nadużywa przesadnej mimiki na lekcji?				
9.	Czy nauczyciel ma jakieś swoje przyzwyczajenia widoczne dla oka?				

Komentarz dydaktyczny:

2.13. OBSERWACJA ZACHOWAŃ WERBALNYCH NAUCZYCIELA

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej i ewentualnie zanotować swoje uwagi.

Obserwacja zachowań werbalnych nauczyciela				
		tak	nie	uwagi
1.	Czy nauczyciel mówi płynnie w języku obcym?			
2.	Czy nauczyciel mówi poprawnie gramatycznie?			
3.	Czy nauczyciel ma dobrą fonetykę?			
4.	Czy nauczyciel wyraża się w sposób jasny i klarowny?			
5.	Czy „język” nauczyciela jest zrozumiały dla uczniów?			
6.	Czy nauczyciel używa tzw. języka lekcji?			
7.	Czy nauczyciel mówi w „normalnym” tempie?			
8.	Czy nauczyciel mówi na temat lekcji?			
9.	Czy nauczyciel mówi często po polsku?			
10.	Czy nauczyciel używa języka angielskiego jako pierwszego języka obcego uczniów np. do wyjaśniania nowych słówek drugiego języka obcego?			
11.	Czy polecenia nauczyciela są jasne i zrozumiałe dla ucznia?			

2.14. STOSOWANIE MEDIÓW

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę odpowiedzieć na pytania znajdujące się w tabeli poniżej i dopisać ewentualny komentarz.

Rodzaj mediów stosowanych przez nauczyciela	W jakim celu?	Faza lekcji	komentarz

2.15. EWALUACJA PODRĘCZNIKA

Instrukcja

To zadanie składa się z dwóch części. Pierwszą z nich jest wywiad z nauczycielem na temat podręcznika używanego na lekcji. Proszę poprosić nauczyciela o wybranie jednego podręcznika oraz zadać mu poniższe pytania i zapisać odpowiedzi. Następnie proszę przeprowadzić wywiad z wybranym przez nauczyciela uczniem (najlepiej zdolnym, pilnym, pracowitym) wykorzystując pytania z tabeli nr 2. Na koniec należy odpowiedzieć na pytania poniżej.

1. Ewaluacja podręcznika – wywiad z nauczycielem

	Nauczyciel
Jaki tytuł ma wybrany podręcznik?	
Któremu wariantowi podstawy programowej odpowiada? (por. punkt 6 Niezbędnika)	
Jakie aspekty podręcznika ceni Pan/Pani najbardziej?	a) b) c)
Jakie aspekty podręcznika uważa Pan/Pani za jego najsłabsze strony?	a) b) c)
Jak Pan/Pani uważa, za co uczniowie lubią ten podręcznik?	

Jak Pan/Pani sądzi, których aspektów podręcznika uczniowie mogą nie lubić?	
W jaki sposób został wybrany ten podręcznik? Dlaczego?	
Czy podręcznik jest przeznaczony dla uczniów ze zróżnicowanymi możliwościami?	
Jakimi materiałami dodatkowymi jest obudowany ten podręcznik?	
Jak często Pan/Pani ich używa?	
W jaki sposób?	

2. Ewaluacja podręcznika – wywiad z uczniem

	Wybrany uczeń
Jaki tytuł ma podręcznik?	
Za co cenisz najbardziej swój podręcznik?	a) b) c)
Co jest Twoim zdaniem najsłabszą stroną podręcznika?	a) b) c)
Czy tematyka rozdziałów i tekstów jest dla Ciebie interesująca?	

Jak oceniasz poziom trudności podręcznika?	
Co to znaczy dla Ciebie „dobry podręcznik”? Wymień trzy cechy.	a) b) c)
Czy zauważasz, że nauczyciel w dużo większym stopniu wykorzystuje pewne fragmenty podręcznika kosztem innych?	
Czy nauczyciel używa podczas lekcji materiałów dodatkowych? Czy są one powiązane z podręcznikiem?	
Jak często i w jaki sposób są stosowane materiały dodatkowe na lekcji?	

1. Czy wybrany podręcznik został podobnie oceniony przez nauczyciela i przez ucznia? Czy obie strony w podobny sposób postrzegały jego mocne i słabe strony?
2. Czy uważa Pan/Pani, że wybrany podręcznik był odpowiedni dla obserwowanej klasy? Dlaczego tak/nie?
3. Czy zarówno nauczyciel jak i uczeń wymienili te same cechy dobrego podręcznika? Dlaczego tak/nie?
4. Czy nauczyciel miał wolność wyboru podręcznika?
5. W jakim stopniu nauczyciel wykorzystywał dostępne materiały dodatkowe?

2.16. POPRAWIANIE BŁĘDÓW JĘZYKOWYCH

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Proszę wykonać obserwację jednej wybranej lekcji pod kątem poprawiania błędów językowych uczniów. Proszę zanotować błędy uczniów i reakcje nauczyciela oraz odpowiedzieć na pytania poniżej.

BŁĄD POPEŁNIONY PRZEZ UCZNIA	REAKCJA NAUCZYCIELA

	FONETYCZNE	LEKSYKALNE	SKŁADNIOWE	GRAMATYCZNE
Ilość błędów poprawionych				
Ilość błędów zignorowanych				

1. Czy nauczyciel był konsekwentny w poprawianiu błędów popełnianych przez uczniów oraz w użyciu technik poprawiania błędów?
2. Czy nauczyciel preferował jakieś konkretne strategie poprawiania błędów? Czy jakieś inne wyraźnie pomijał? Czy należało je użyć w zaobserwowanych sytuacjach?
3. Czy sposób poprawiania błędów przez nauczyciela odpowiadał celom lekcji i celom poszczególnych zadań?
4. Czy nauczyciel zachował równowagę pomiędzy rozwijaniem poprawności i biegłości językowej? Czy można to było zauważyć w użyciu technik poprawy błędów?

2.17. KONTROLA PRACY NA LEKCJI I ZACHOWANIE DYSCYPLINY

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji proszę skoncentrować się na problemach dyscyplinarnych sprawianych przez uczniów. Proszę wybrać cztery najbardziej interesujące problemy i krótko scharakteryzować je w tabeli poniżej, zwracając uwagę na reakcję nauczyciela na złe zachowanie, reakcję danego ucznia oraz pozostałych uczniów na dyscyplinującą reakcję nauczyciela. Wreszcie proszę spróbować ocenić efektywność reakcji nauczyciela poprzez postawienie znaku ++, +, +/-, - lub -- w ostatniej kolumnie tabeli.

PROBLEM DYSCYPLINARNY	REAKCJA DYSCYPLINUJACA NAUCZYCIELA	REAKCJA DYSCYPLINOWANEGO UCZNIĄ	EFEKTYW- NOŚĆ

1. Jakie były najczęstsze przypadki złego zachowania uczniów?
2. W jaki sposób nauczyciel na nie reagował? Czy reakcja nauczyciela była taka sama czy inna wobec różnych uczniów?
3. Czy przypadki złego zachowania uczniów miały wpływ na przebieg lekcji (tempo pracy, czas wykonywania ćwiczenia, osiągnięcie celów lekcji)? Jeżeli tak, to jaki?
4. Która/Które z zaobserwowanych technik dyscyplinowania uczniów uważa Pan/Pani za najbardziej efektywna/e? Dlaczego?

2.18. ANALIZA I OGÓLNA OCENA LEKCJI

Klasa: **Data:**   **Prowadzący:**

Instrukcja

Pod koniec praktyk obserwacyjnej proszę zaobserwować i przeanalizować jedną wybraną lekcję pod kątem ogólnej oceny lekcji. Proszę wpisać do poniższej tabeli zaobserwowane uwagi i je przeanalizować. Następnie proszę zadać nauczycielowi i/lub współpracownikowi pytania (znajdujące się pod tabelą i/ lub własne) oraz zapisać jego/ich odpowiedzi.

Fazy lekcji/ rozplanowanie czasu	Realizacja lekcji (podanie tematu, prezentacja materiału, itp.)	Aktywności nauczyciela/ uczniów	Formy pracy/ dobór mediów	Uwagi

1. Czy lekcja była Pana/Pani zdaniem efektywna dla wszystkich uczniów?
2. Które elementy lekcji były według Pana/Pani oceny wyjątkowo udane?
3. Które aspekty, zadania, sytuacje zrealizowałby/laby Pan/Pani inaczej? Dlaczego?
4. Co było dla Pana/Pani niejasne i wymagało komentarza ze strony nauczyciela prowadzącego, np. sposoby wprowadzania nowego tematu lekcji, sformułowania poleceń, zadań, itp.?

2.19. NAUCZANIE JĘZYKÓW OBCYCH UKIERUNKOWANYCH ZAWODOWO (JOZ)

Nauczanie JOZ zorientowane jest na cele i treści ukierunkowane na rzeczywiste potrzeby uczących się i w ścisłej zależności z wiedzą i praktykami, jakie obowiązują w danej dziedzinie zawodowej.

Instrukcja

Podczas obserwacji wybranej lekcji/ wybranych zajęć JOZ wypełnij tabelę. Następnie odpowiedz na pytania znajdujące się pod tabelą.

1. PROFIL UCZĄCYCH SIĘ (płeć, wiek, nauczany język obcy, poziom językowy, zawód/ specjalność...)	
2. POTRZEBY UCZĄCYCH SIĘ (językowe, komunikacyjne, zawodowe...)	
3. CZAS/ WYMIAR CZASOWY NAUKI (czas trwania nauki, częstotliwość zajęć, długość pojedynczych zajęć...)	
4. MIEJSCE NAUKI (szkoła publiczna/ prywatna, kurs w przedsiębiorstwie, zajęcia indywidualne...)	
5. TREŚCI NAUCZANIA (tematy i zagadnienia zawodowe, podsystemy języka, sytuacje komunikacyjne, funkcje językowe...)	
6. KSZTAŁTOWANE/ ROZWIJANE SPRAWNOŚCI (rodzaj sprawności: wszystkie czy wybrane?, w jakich proporcjach?...)	

<p>7. TECHNIKI NAUCZANIA (rodzaje użytych technik, ich cel...)</p>	
<p>8. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE (podręcznik (jaki?), materiały autentyczne (jakie?), materiały spreparowane przez nauczyciela (jakie?)...)</p>	
<p>9. FORMY PRACY STOSOWANE NA LEKCJI (praca indywidualna, w parach, w małych grupach, dużych grupach...)</p>	
<p>10. RODZAJE INTERAKCJI (np. nauczyciel-uczeń, nauczyciel-uczniowie, uczeń-nauczyciel, uczeń-uczeń, grupa uczniów-grupa uczniów...)</p>	
<p>11. AKTYWNOŚĆ NAUCZYCIELA NA LEKCJI (w jakich sytuacjach nauczyciel był aktywny na lekcji np. prezentacja materiału językowego, przekazywanie treści dot. obszaru zawodowego/ specjalizacji, zarządzanie pracą uczniów, zarządzanie dyscypliną...)</p>	
<p>12. AKTYWNOŚĆ UCZNIÓW NA LEKCJI (w jakich sytuacjach uczniowie byli aktywni na lekcji np. prezentacja materiału językowego, przekazywanie treści dot. obszaru zawodowego/ specjalizacji, wykonywanie poleceń nauczyciela, prezentacja wyników wykonanych zadań...)</p>	
<p>13. FORMY OCENY STOSOWANE PRZEZ NAUCZYCIELA (ocena kształtująca, końcowa, bezpośrednia/ pośrednia, ocena przez innych/ samoocena...)</p>	

1. Czy i w jaki sposób zdefiniowany został profil uczących się JOZ?
2. Czy i w jaki sposób określone zostały potrzeby uczących się? Jakie kategorie potrzeb zostały zdefiniowane? Czy ustalono priorytetowość potrzeb?

3. Czy i w jaki sposób określono cel(e) kształcenia? Czy został(y) on(e) dokładnie/niedokładnie określony(e) np. kształcenia konkretnych i wybranych sprawności komunikacyjnych, podsystemów języka, treści komunikacyjnych, zagadnień tematycznych, funkcji językowych itp.?
4. Czy cel(e) kształcenia odpowiada(ją) potrzebom uczących się i wymaganiom docelowego obszaru zawodowego?
5. Czy czas przewidziany na naukę JOZ jest zgodny z potrzebami uczących się?
6. Czy program nauczania uwzględnia rozwój sprawności komunikacyjnych priorytetowych dla uczących się? Czy sprawności priorytetowe są adekwatne do zdefiniowanych potrzeb uczących się?
7. Czy treści, techniki i materiały nauczania są zgodne z określonymi potrzebami uczących się? Czy przygotowują ucznia do właściwej aktywności w docelowym obszarze zawodowym?
8. Czy materiały dydaktyczne wykorzystane na lekcji/ zajęciach JOZ bazują na materiale autentycznym pozyskanym w terenie? Jeśli tak, jakiego rodzaju jest to materiał, gdzie i w jaki sposób został pozyskany?
9. Czy nauczyciel języka zna treści/ zagadnienia związane bezpośrednio z docelowym obszarem zawodowym? W jakim stopniu?
10. Czy nauczyciel współpracuje ze specjalistami z obszaru zawodowego (np. nauczycielami przedmiotów zawodowych, pracodawcami, profesjonalistami itp.)? Z kim konkretnie i w jakim celu?
11. Czy nauczyciel korzysta z wiedzy i doświadczeń zawodowych uczących się? W jaki sposób?
12. Czy na lekcjach/ zajęciach JOZ dominującą aktywność wykazuje nauczyciel czy uczniowie? Na czym ona polega?
13. Czy stosowane na lekcjach formy pracy i rodzaje interakcji przygotowują skutecznie uczniów do aktywności w docelowym obszarze zawodowym? W jakich kategoriach? W jakim zakresie?
14. Jakie są formy oceny stosowane przez nauczyciela? Na jakie elementy aktywności uczniów są one ukierunkowane (np. poprawność językowa, komunikatywność, zgodność z praktyką zawodową itp.)? W jakich momentach i przez kogo są one stosowane?

3. WZORY KONSPEKTÓW LEKCJI

3.1. WZÓR 1

Konspekt lekcji

Prowadzący:

Nauczyciel/ka-opiekun/ka:

Szkoła:

Klasa:

Wiek uczniów:

Poziom językowy uczniów:

Temat lekcji:

Data:

<p>Cele ogólne:</p> <p>Cele szczegółowe:</p>
<p>Materialy:</p>

Plan lekcji

Czas'	Fazy/aktywności	Formy pracy	Media

Proponowane skróty do form pracy, np. F – frontalnie; I – indywidualnie; P – praca w parach; G- praca w grupach.

REFLEKSJA: _____

_____

_____

_____

_____

3.2. WZÓR 2
Konspekt lekcji

Szkola: _____		
Klasa: _____		Data: _____
Opiekun: _____		Osoba prowadząca lekcję: _____
Cele lekcji:		
Czynności nauczyciela	Czynności uczniów	Formy współpracy
Przygotowanie do zajęć / Wprowadzenie do lekcji		
Odkrywanie / prezentacja		
Przyswajanie / utrwalanie		
Transfer		
Ewaluacja		

3.3. WZÓR 3

Konspekt lekcji

Prowadzący:

Nauczyciel/ka -opiekun/ka:

Szkoła/klasa:

Podręcznik:

Data:

Temat:

Cele operacyjne lekcji:

-
-

Czas	Fazy lekcji	Czynności nauczyciela/uczniów	Formy pracy	Środki pomocnicze/media
	1.Wprowadzenie			
	2. Faza prezentacji			
	3. Faza semantyzacji			
	4. Faza ćwiczeń			
	5. Faza transferu			
	6. Praca domowa			

Komentarz dydaktyczny:

---

4. EWALUACJA PRAKTYK METODYCZNYCH

4.1. OCENA SAMODZIELNIE PRZEPROWADZONYCH LEKCJI

.....

Nazwa szkoły

.....

*Imię i nazwisko nauczyciela-opiekuna
praktykanta/praktykantki*

.....

Imię i nazwisko

Ilość godzin przeprowadzonych samodzielnie:

Samodzielne prowadzenie lekcji umożliwiło mi	tak	nie	Komentarz
zastosowanie w praktyce szkolnej teorii zdobytej na zajęciach z glottodydaktyki i metodyki			
zastosowanie technik dotyczących organizacji lekcji (np. zapisywanie tematu lekcji na tablicy, kontrola pracy domowej) poznanych w trakcie praktyki obserwacyjnej			
zastosowanie technik i strategii poznanych na zajęciach z metodyki oraz na praktyce obserwacyjnej w zakresie <ul style="list-style-type: none"> • nauczania sprawności słuchania • nauczania sprawności mówienia • nauczania sprawności czytania • nauczania sprawności pisanie 			
integrowanie sprawności językowych			
zastosowanie podejścia indukcyjnego i dedukcyjnego w nauczaniu gramatyki			
zastosowanie zadań komunikacyjnych w nauczaniu gramatyki			
zastosowanie strategii umożliwiających uczniom samodzielne uczenie się gramatyki			
zastosowanie różnorodnych technik i strategii nauczania słownictwa (w tym zastosowanie gier w nauczaniu słownictwa)			

realizowanie zadań komunikacyjnych w pracy partnerskiej i w grupach.			
wykorzystanie znanych mi technik podziału na grupy			
zastosowanie gier i zabaw w nauczaniu realiów i kultury kraju nauczanego języka			
wykorzystanie piosenek do nauczania			
zastosowanie płyt CD, kaset, MP3			
zastosowanie wideo			
zastosowanie multimediiów (komputera, internetu)			
włączenie otwartych form pracy <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie projektu na temat: • przeprowadzenie stacji uczenia się na temat: • 			
realizację moich własnych pomysłów i rozwiązań w celu rozbudzania kreatywności uczniów			
poznanie różnych typów uczniów i ich reakcji w trakcie wykonywania zadań			
samodzielne planowanie lekcji, realizację celów lekcji i zadawanie prac domowych			
poznanie systemu oceniania wewnątrzszkolnego			
poznanie organizacji szkoły, w której odbywałam/odbywałem praktykę			
.....			
.....			

4.3. ARKUSZ HOSPITACYJNY LEKCJI

WZÓR 1

Imię i nazwisko praktykanta:		Imię i nazwisko nauczyciela - opiekuna:
Klasa:	Data:	Godzina:

Kryterium	Ocena 2-5, +/-	Uwagi
Cechy osobiste		
Osobowość, prezencja w klasie		
Kontakt z uczniami		
Zaangażowanie i entuzjazm		
Umiejętność motywowania uczniów do pracy		
Głos, mowa ciała		
Znajomość nauczanego języka		
Poprawność leksykalno-gramatyczna		
Wymowa		
Płynność		
Dostosowanie języka do poziomu uczniów		
Planowanie i przygotowanie lekcji		
Różnorodność ćwiczeń w planie lekcji		
Określenie celów		
Odpowiedni dobór materiałów i metod pracy		
Organizacja pracy na lekcji		
Kontrola klasy i zachowanie dyscypliny		
Zrozumienie indywidualnych potrzeb uczniów		

Nadzorowanie pracy indywidualnej/w parach/grupach		
Tempo lekcji, przejścia między fazami lekcji		
Otwarcie i zamknięcie lekcji		
Ocenianie pracy na lekcji		
Przekazywanie informacji zwrotnej nt. pracy w klasie/w domu		
Umiejętność jasnego i zrozumiałego przekazywania poleceń		
Efektywność prezentacji aspektów gramatyki/leksyki/fonetyki		
Poprawianie błędów		
Wykorzystanie materiałów dodatkowych i pomocy naukowych		
Dostosowanie realizacji planu lekcji do specyfiki klasy/potrzeb klasy		
Zalecenia do pracy własnej:		

Ocena lekcji:

WZÓR 2

Imię i nazwisko studenta prowadzącego lekcję: _____

Szkoła: _____ Klasa: _____

Opiekun z ramienia szkoły: _____ Data: _____

1.	Planowanie dydaktyczne	
a.	<ul style="list-style-type: none"> określenie celu/celów lekcji 	
b.	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnienie poszczególnych faz lekcji 	
c.	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystanie czasu lekcji 	
2.	Różnorodność zastosowanych technik nauczania (techniki podające, techniki aktywizujące) oraz ćwiczeń	

3.	Różnorodność form organizacyjnych (prezentacja, praca w parach, w grupach)	
4.	Wykorzystanie materiałów i mediów (podręcznik, materiały audiowizualne / magnetofon, tablica multimedialna☺)	
5.	Atmosfera na lekcji (interakcja nauczyciel – uczeń, angażowanie i motywowanie uczniów do uczestnictwa w lekcji)	
6.	Indywidualizacja nauczania (wyjście naprzeciw różnorodnym stylom uczenia się, temperamentom uczniów)	
7.	Uwagi ogólne	

5. ŚCIAĞAWKA” Z WYBRANYCH ZAGADNIENÍ METODYCZNYCH

5.1. MODELE PLANOWANIA LEKCJI

Model PPP (*Presentation – Practice – Production* – Harmer, 2001)¹

- Nauczyciel używa sytuacji dla kontekstualizacji struktury językowej
- Nauczyciel prezentuje strukturę językową
- Nauczyciel wyjaśnia jej użycie
- Uczniowie ćwiczą zastosowanie reguły w ćwiczeniach zorientowanych na poprawność językową np. w powtórzeniach chóralnych i indywidualnych czy drylach.
- Uczniowie używają nowej struktury tworząc własne zdania, w ten sposób demonstrując nabycie założonej struktury.

W modelu dedukcyjnym nauczyciel jest źródłem wiedzy językowej, określając sposób prezentacji, ćwiczenia i produkcji językowej, sprzyja zachowaniu dyscypliny na lekcji, ugruntowując jego pozycję w klasie. W związku z tym, model PPP w dalszym ciągu jest najbardziej przydatny w nauczaniu szkolnym, zwłaszcza przy ograniczonej liczbie godzin, choćby na poziomie gimnazjum.

Model OHE (*Observe – Hypothesise – Experiment* – Lewis, 1993)

- Uczniowie obserwują użycie języka w procesie rozumienia tekstu czytanego czy słuchanego.
- Uczniowie formułują hipotezy dotyczące użycia języka.
- Uczniowie eksperymentują stosując daną strukturę według indywidualnie zrozumianej reguły.

Model III (*Illustration – Interaction – Induction* – McCarthy i Carter, 1995)

- Nauczyciel ilustruje użycie danej struktury poprzez pokazanie prawdziwych przykładów, pochodzących na przykład z zapisów rozmów.

---

¹ Krajka, J. (2009): Lekcja a metoda nauczania. Modele lekcji języka obcego. W : Komorowska, H. (red.), *Skuteczna nauka języka obcego* (ss. 83-95). Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.

Model PPPP (*Production – Presentation – Practice – Production*)

- Uczniowie używają języka w autentycznym zadaniu komunikacyjnym, podczas gdy nauczyciel obserwuje problemy w użyciu języka przez uczniów.
- Nauczyciel stosuje fazę prezentacji lub ćwiczeń w zależności od potrzeb uczniów.
- Po tym następuje ponownie faza produkcji, w której uczniowie używają nowych środków językowych w zadaniu podobnym do początkowego.

Johnson (1982) i Byrne (1986, za Krajka, 2010) formułują model planowania lekcji PPPP, alternatywny do modelu PPP. Obaj autorzy sugerują zachęcanie uczniów do natychmiastowej produkcji językowej („wrzucanie ich na głęboką wodę”), aby zobaczyć potencjalne problemy i zastosować fazę prezentacji lub ćwiczenia w zależności od potrzeb. Model PPPP może być traktowany jako powtarzalny cykl, który uczniowie i nauczyciel mogą rozpocząć od dowolnej z faz w zależności od potrzeb.

Model TTT (*Test – Teach – Test – Thornbury, 2003*)

- Uczniowie najpierw wykonują zadanie komunikacyjne, które służy do określenia ich potrzeb językowych w obrębie danego zadania.
- Nauczyciel tłumaczy błędne użycie struktur.
- Uczniowie wykonują kontrolowane ćwiczenia językowe.
- Uczniowie na koniec ponownie wykonują pierwotne zadanie lub inne zadanie tego samego typu.

Model zadaniowy (*task-based learning – Willis, 1998*)

W podejściu zadaniowym podstawowym modelem planowania lekcji jest następująca sekwencja: zadanie wstępne (*pre-task*), zadanie właściwe (*task*) oraz praca nad językiem (*language focus*). Jak podaje Willis (1998), w fazie zadania wstępnego ma miejsce wprowadzenie tematyki i specyfiki zadania, a nauczyciel pomaga klasie zrozumieć instrukcje oraz przygotować się do kolejnej fazy poprzez wskazanie użytecznego materiału językowego.

Uczniowie często słuchają nagrania lub czytają fragment tekstu związany tematycznie z danym zadaniem lub przedstawiający jego wykonanie przez innych.

Faza zadania właściwego składa się z trzech elementów (Willis, 1998):

- zadania (*task*), w którym uczniowie samodzielnie wykonują dane zadanie w parach lub małych grupach, a rola nauczyciela ogranicza się do monitorowania i motywowania uczniów, ale nie poprawiania błędów;
- planowania (*planning*), kiedy to uczniowie w grupach, z pomocą nauczyciela, przygotowują prezentację (ustną lub pisemną) na temat własnego wykonania zadania, zwracając tu już większą uwagę na poprawność językową;
- prezentacji (*report*), podczas której grupy porównują efekty swojej pracy, prezentując ustnie raporty na forum całej klasy lub wymieniając się pisemnymi raportami, podczas gdy rolą nauczyciela jest moderowanie tej fazy lekcji oraz przekazanie informacji zwrotnej, dotyczącej zawartości merytorycznej wykonanych zadań.

Kończącym ogniwem lekcji o charakterze zadaniowym jest praca nad językiem (*language focus*), podzielona na fazę analizy (*analysis*), podczas której uczniowie badają i dyskutują nad konkretnymi użyciami środków leksykalno-gramatycznych zawartych w tekście lub zapisie nagrania wprowadzonego w fazie zadania wstępnego, przy czym nauczyciel wprowadza dodatkowe elementy języka w odpowiedzi na potrzeby uczniów; oraz fazę ćwiczenia (*practice*), obejmującą ćwiczenia sterowane przez nauczyciela, służące poznawaniu i wprowadzaniu nowych form językowych do aktywnego użycia.

Model ARC (*Authentic use – Restricted use – Clarification and focus – Scrivener, 1994*)

- **A (autentyczne użycie):** użycie języka dla celów komunikacyjnych, rozwijanie płynności, jak również naturalne wykorzystanie dla celów osobistych, czy dla rozrywki (np. dyskusje, rozmowy, pisanie opowieści, wierszy i esejów, czytanie powieści, gazet, artykułów prasowych, ulotek, ogłoszeń i reklam, wreszcie słuchanie rozmów, radia, telewizji czy opowiadań)

R (ograniczone użycie): ćwiczenie formy językowej, poprawności, testowanie i prezentacja struktur (dryle ustne, zamknięte ćwiczenia językowe, rozmowy sterowane, przepisywanie, pisanie sterowane, czytanie przykładów, tekstów czy ćwiczeń z

- podręcznika, słuchanie pojedynczych dźwięków, słów, zdań czy przykładów z podręcznika).

- C (wyjaśnienie): podawanie reguł językowych, objaśnianie słownictwa przez nauczyciela, odkrywanie reguł przez uczniów (np. podawanie reguł czy przykładów, demonstrowanie użycia przy pomocy diagramu, osi czasu czy tabeli odmian, tłumaczenie zdań z języka ojczystego na docelowy i z docelowego na ojczysty, tworzenie kontekstów i sytuacji przy pomocy gestów, mimiki, obrazków, rozwiązywanie problemów dotyczących form, analiza błędów i zdań, powtarzanie chóralne czy wydobywanie struktur od uczniów.

Model ARC to narzędzie służące do opisywania lekcji w celu uświadomienia sobie sposobu użycia języka, a zwłaszcza proporcji użycia autentycznego, ograniczonego i wyjaśniania. Z uwagi na fakt, że model ARC opisuje typy użycia języka i rodzaje ćwiczeń językowych, częste jest powtarzanie poszczególnych faz w trakcie lekcji tworząc cykle, np.:

- CRA (Wyjaśnienie, Ograniczone użycie, Autentyczne użycie): najpierw nauczyciel prezentuje kontekst dla użycia danej struktury językowej oraz wyjaśnia reguły jej użycia, po czym następuje faza zamkniętych ćwiczeń kontrolowanych przez nauczyciela, po których ma miejsce przejście do bardziej autentycznego użycia danej struktury w sytuacjach komunikacyjnych o większym stopniu autentyczności.
- CRRA (Wyjaśnienie, Ograniczone użycie, Ograniczone użycie, Autentyczne użycie): nauczyciel prezentuje informacje dotyczące danej struktury językowej, uczniowie wykonują ustne oraz pisemne ćwiczenia kontrolowane dotyczące użycia, po czym stosują dany element języka w ustnych lub pisemnych ćwiczeniach komunikacyjnych, w ten sposób integrując nową wiedzę z już posiadanym zasobem środków leksykalno-gramatycznych.
- RCR (Ograniczone użycie, Wyjaśnienie, Ograniczone użycie): uczniowie wykonują zadanie bez wcześniejszego wprowadzenia potrzebnych struktur czy zwrotów. Tego typu ‘test’ pozwala nauczycielowi zauważyć potrzeby językowe uczniów w danym zakresie, które są przedmiotem wyjaśnienia gramatycznego w fazie C. Wreszcie uczniowie wykonują zadanie o podobnym charakterze do zadania wstępnego, w którym uczniowie mają okazję zastosować środki leksykalno-gramatyczne wprowadzone w poprzedniej fazie.

Model ESA (*Engage-Study-Activate* – Harmer, 1998)

- E (Zaangażowanie): nauczyciel motywuje uczniów do pracy poprzez użycie gier językowych, muzyki, dyskusji, stymulujących obrazków, zabawnych anegdot czy historyjek
- S (Nauka): uczniowie dogłębnie poznają dany aspekt języka, analizując jego konstrukcję, powtarzając i rozszerzając użycie poprzednio wprowadzonego materiału
- A (Aktywizacja): użycie posiadanych przez uczniów środków językowych w zadaniach integrujących bieżący materiał z poprzednio poznanymi elementami języka, w ustnych i pisemnych ćwiczeniach o charakterze komunikacyjnym, zadaniach ogólnego rozumienia tekstu czytanego/słuchanego, odgrywaniu ról, debatach czy dyskusjach.

Podobnie jak model ARC schemat ESA może być stosowany w dowolnych konfiguracjach, choć najczęstsze są trzy schematy:

ESA (“Proste strzałki”, *Straight Arrows*): nauczyciel najpierw aktywizuje klasę do pracy na lekcji poprzez użycie rozgrzewki językowej i ćwiczeń wprowadzających, po czym skupia się na pracy nad poznawaniem danej struktury gramatycznej, leksykalnej czy fonetycznej, a na koniec uczniowie mają okazję zastosować nowo poznaną strukturę w otwartych zadaniach produkcyjnych.

EAS (“Bumerang”, *Boomerang*): nauczyciel aktywizuje uczniów do pracy na lekcji, po czym dostają oni do wykonania komunikacyjne zadanie pisemne lub ustne (takie jak na przykład gra komunikacyjna czy odgrywanie ról). Na podstawie zaobserwowanego użycia języka przez uczniów nauczyciel wybiera określone elementy języka do analizy i ćwiczenia w kolejnej fazie dla poszerzenia zakresu środków leksykalno-gramatycznych.

Model mieszany (*patchwork*): uczniowie często najpierw aktywują wiedzę przed bardziej usystematyzowaną nauką, po czym ponownie wykonują zadania produkcyjne, po których często znowu następuje bardziej formalna analiza języka.

Model pre-, while- i post- (Komorowska, 2001)

- Faza wstępna (*pre-stage*): nauczyciel dokonuje wprowadzenia tematyczno-językowe do ćwiczenia głównego, przygotowuje uczniów poprzez aktywizację ich wiedzy o świecie i języku, wreszcie zrównoważenie nauczania sprawności poprzez użycie ćwiczeń produktywnych w lekcjach receptywnych i ćwiczeń receptywnych w lekcjach produktywnych.
- Faza główna (*while-stage*): zadania kształtujące umiejętności wchodzące w skład określonej sprawności językowej, na przykład rozumienie globalne czy selektywne, dopasowywanie nagłówków do akapitów, wstawianie brakujących fragmentów tekstu czy wreszcie poszukiwanie określonych wyrażen w tekście/zapisie nagrania.
- Faza końcowa (*post-stage*): uczniowie integrują nową wiedzę uzyskaną w poprzedniej fazie (językowej lub pozajęzykowej) z już posiadanym zasobem informacji, czy to poprzez odpowiedź ustną lub pisemną na zawartość przeczytanego/wysłuchanego tekstu, czy też poprzez bardziej dogłębną pracę nad wybranymi środkami językowymi zawartymi w tekście.

Model *pre-, while- i post-* wydaje się być najbardziej uniwersalny, gdyż ma on swe zastosowanie w nauczaniu każdej sprawności językowej jak również elementów języka, będąc odzwierciedleniem podstawowych założeń podejścia komunikacyjnego. Istotną jego zaletą jest osiągnięcie w miarę równomiernego rozwoju wszystkich sprawności językowych, jak również nadanie nauczaniu bardziej realistycznego charakteru poprzez integrację recepcji z produkcją (Komorowska, 2001).

Model linearny, tematyczny, “ścieżka przez dżunglę” i “miesz-masz” (Scrivener, 1994)

- Model linearny: nauczyciel przewiduje możliwe problemy i planuje ćwiczenia mające na celu ich rozwiązanie, prowadząc uczniów krok po kroku w zaprogramowanej sekwencji zadań dla osiągnięcia założonego celu.
- Model tematyczny: nauczyciel grupuje ćwiczenia językowe wokół tematu będącego wspólnym mianownikiem dla całej lekcji, planuje dużą liczbę niekoniecznie powiązanych ze sobą zadań, które mogą być wykonane w różnej kolejności bez większego uszczerbku dla ogólnego sukcesu lekcji.

- Model „ścieżka przez dżunglę” (*jungle path*): uczniowie wykonują na początek zaplanowane zadanie językowe, jednak dalszy ciąg lekcji jest w dużej mierze spontaniczną improwizacją w odpowiedzi na pytania, problemy i możliwości pojawiające się w trakcie lekcji.
- Model “miesz-masz” (*rag bag*): lekcja złożona ze znacznej liczby niepowiązanych ze sobą ćwiczeń, które, w przeciwieństwie do modelu tematycznego, nie mają wspólnego mianownika, choćby w postaci wspólnego tematu.

5.2. FORMUŁOWANIE CELÓW LEKCJI I ICH REALIZACJA

Zakładane cele lekcji powinny być zgodne z celami kształcenia – wymaganiami ogólnymi i szczegółowymi – zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego dostępnej m.in. pod tym linkiem:

<https://www.ore.edu.pl/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-dla-liceum-technikum-i-branzowej-szkoly-ii-stopnia/>

Cel lekcji mówi o tym, co mają osiągnąć uczniowie dzięki kształceniu. Operacjonalizacja celów ma formę zadań, które uczeń powinien umieć zrealizować. Mogą one mieć charakter bardziej ogólny lub szczegółowy.

W przypadku tematu „Człowiek” cel ogólny może brzmieć: Wygląd zewnętrzny.

Cele szczegółowe skonkretyzują umiejętności ucznia, które ten powinien opanować. Cele te powinno się operacjonalizować w kategoriach umiejętności i sprawności i można wyrazić je za pomocą czasowników „wie” i „potrafi”. Np.:

Uczeń wie, jakich przymiotników i rzeczowników może użyć w celu opisanie wyglądu zewnętrznego.

Uczeń potrafi zrozumieć wypowiedź nauczyciela, tekst lub treść nagrania opisującą czyjś wygląd zewnętrzny.

Uczeń potrafi opisać, jak wygląda wskazana osoba.

Sposoby formułowania celów można przedstawić według następującego schematu:

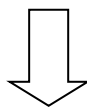
NAUCZYĆ SIĘ CZEGOŚ	⇒	W JAKIMŚ KONKRETNYM CELU
--------------------	---	-----------------------------

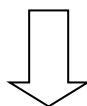
Nauczyć się słownictwa dotyczącego chorób i ich objawów,	ABY MÓC	opisać swoje samopoczucie.
Nauczyć się form czasu przeszłego		opowiedzieć o wydarzeniu z przeszłości. ²

Wszystkie działania na lekcji powinny być ukierunkowane na osiągnięcie założonego celu. Sekwencyjność tych działań można przedstawić w sposób bardzo obrazowy wykorzystując model lekcji, który proponuje Janowska (2010) i który wykazuje wiele podobieństw z prezentowanymi powyżej modelami:

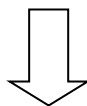
Przygotowanie do zajęć

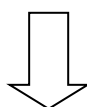
Odkrywanie/prezentacja

Przyswajanie/ utrwalanie

Transfer

Ewaluacja

---

² W oparciu o Janowska, I. (2010) Planowanie lekcji języka obcego. Podręcznik i poradnik dla nauczycieli języków obcych. Universitas: Kraków.

Model ten można rozpisać szczegółowo na działania nauczyciela i działania uczniów:

<p>Cele lekcji: Uczeń potrafi.... Warto zoperacjonalizować jeden, maksymalnie 2 <u>cele komunikacyjne</u> lekcji, które wyznaczają, czego uczeń na danej lekcji ma się nauczyć, używając powyższej formuły.</p>		
Aktywności nauczyciela	Aktywności uczniów	Formy współpracy
Przygotowanie do zajęć i wprowadzenie do lekcji		
<p>W tej fazie nie pojawia się nic nowego. Jest to rozgrzewka językowa, np. wprowadzająca do nowego tematu lub powtórzenie znanego materiału.</p>		<p>Formy współpracy ukierunkowane na nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Metody frontalne o charakterze podawczym <p>Formy współpracy ukierunkowane na uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Praca samodzielna ➤ Praca w parach ➤ Praca w grupach ➤ Plenum (uczniowie dyskutują lub referują na forum)
Faza prezentacji i odkrywania		
<p>W tej fazie następuje prezentacja nowego materiału leksykalnego i gramatycznego. Może się to odbywać poprzez prezentację nowego słownictwa z podręcznika, teksty czytane lub słuchane.</p>	<p>Uczniowie czytają teksty. Uczniowie słuchają nagrań, oglądają filmy.</p>	
<p>W tej fazie następuje moment semantyzacji / kognitywizacji, czyli uświadomienia / wyjaśnienia, co nowe słowa / nowa struktura znaczą. Uczniowie powinni mieć szansę na samodzielne odkrywanie reguł gramatycznych lub domyślanie się znaczeń → tzw. metoda indukcji.</p>	<p>Uczniowie samodzielnie odkrywają reguły gramatyczne lub znaczenie nowego słownictwa. Na poziomie elementarnym znajomości języka robią to przy wydatniejszej pomocy nauczyciela.</p>	

Faza przyswajania i utrwalania		
Uczniowie wykonują ćwiczenia o charakterze reprodukcyjnym, np. według następującego schematu: powtarzanie → podkreślanie → łączenie → uzupełnianie luk → przekształcanie. W tej fazie uczniowie wykonują także ćwiczenia na rozumienie tekstów pisanych lub słuchanych.	Uczniowie wykonują ćwiczenia według podanego schematu, operując nowopoznanym słownictwem lub strukturą gramatyczną. Najprostsze ćwiczenia mają charakter zamknięty.	
Faza transferu		
Transfer ma charakter produkcji językowej. Polega na wykorzystaniu poznanych struktur w komunikacji. Ten moment musi odzwierciedlać założone na wstępie cele komunikacyjne.	Uczniowie formułują samodzielne wypowiedzi.	
Faza ewaluacji		
Podsumowanie, czego uczniowie się nauczyli.	Uczniowie uświadamiają sobie, czego się nauczyli.	

5.3. POPULARNE TECHNIKI KOREKTY USTNYCH BŁĘDÓW JĘZYKOWYCH

Najczęściej stosowane sposoby poprawiania ustnych błędów językowych na lekcji języka obcego to korekta dokonywana przez samego nauczyciela, wskazanych uczniów i rzadziej autokorekta. Poniżej prezentowane przykłady technik można wykorzystać do korygowania różnego rodzaju błędów językowych.³

I. Korekta werbalna

³ Rodzaje błędów językowych i reakcja na nie – patrz Komorowska, H.: (2005): *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna. Str. 178 -183.

- Nauczyciel (N) natychmiast podaje właściwą formę.
- N czeka, aż uczeń skończy wypowiedź, następnie podaje właściwą formę.
- N koryguje błąd i prosi ucznia o powtórzenie, w przypadku błędów fonetycznych prosi również całą klasę o chóralne powtórzenie/imitację.
- N sygnalizuje uczniowi, że uczeń popełnił błąd mówiąc np. „Uwaga!
- N powtarza błędną wypowiedź ucznia z intonacją pytającą.
- N zwraca uwagę na konkretny błąd leksykalny/gramatyczny/inny mówiąc: nie ..., lecz ... i tu oczekuje od ucznia poprawnej wypowiedzi.
- N prosi innego ucznia (najczęściej lepszego językowo) i prosi go o skorygowanie prostego błędu, następnie o powtórzenie poprawnej formy przez ucznia, który popełnił błąd.
- N wskazuje na charakter błędu, mówi, jakiej formy należałoby użyć i daje uczniowi możliwość poprawienia się
- N odwołuje się do danego problemu, np. gramatycznego, który był omawiany na poprzedniej/lekcji/poprzednich lekcjach.
- N wskazuje na błąd z punktu widzenia interferencji języka ojczystego lub pierwszego języka obcego, którym w polskiej szkole jest najczęściej język angielski..
- N stosuje techniki ekspandujące w przypadku błędnej formy dotyczącej treści wypowiedzi, np. rozszerza wypowiedź ucznia o własną, która zawiera formę poprawną, adekwatną do treści wypowiedzi ucznia (por. Komorowska 2005: 182-183).
- N zapisuje błędy i planuje np. na kolejnej lekcji fazę, w której wraz z uczniami omówi konkretne błędy (także pisemne).
- .....
- .....

II. Korekta niewerbalna

Nauczyciel sygnalizuje mimiką twarzy lub gestem, że uczeń w swojej wypowiedzi popełnił błąd. Jest to technika często stosowana na lekcji, ponieważ zabiera mniej czasu niż korekta werbalna, ponadto może ona wpływać na samodzielne poprawianie błędów przez uczniów,

czyli sprzyjać kształtowaniu się autokorekty. Stosowanie korekty niewerbalnej jest jednak efektywne wtedy, gdy uczniowie są zapoznani z „repertuarem” gestów nauczyciela identyfikujących uczniowskie błędy językowe. Komorowska (2005: 181) podaje przykładowe gesty identyfikacyjne:

- „ 1. Uniesiona ręka z palcem wskazującym do góry oznacza ‘Uważaj – błąd’.
2. Dwie ręce umieszczone blisko siebie (jak do klaskania) rozsuwające się z takiego położenia na dużą odległość – oznaczają ‘To za krótko – powiedz to całym zdaniem’.
3. Dwa rozsunięte palce (jak do pantomimy strzyżone-golone) zsuwające się szybko oznaczają ‘Wypowiedz to łącznie, nie rozdzielaj wyrazów’.
4. Wskazanie kciukiem za siebie oznacza ‘Niedobrze. Powiedz to samo w czasie przyszłym’.
5. Wskazanie palcem na podłogę tuż obok siebie oznacza ‘Niedobrze. Powiedz to samo w czasie teraźniejszym’.”

III. Autokorekta

Umiejętność dokonywania autokorekty błędów językowych jest niezmiernie trudna, dlatego nauczyciel powinien systematycznie przygotowywać uczniów poprzez różnorodne techniki pozwalające im na dostrzeżenie błędów cudzych i własnych. Autokorekta jest szczególnie trudna w przypadku błędów wymowy. Niektóre z technik cytowanych wyżej (werbalnych i niewerbalnych) mogą przygotowywać ucznia do samodzielnej refleksji nad błędem, np. nauczyciel może zasygnalizować uczniowi werbalnie, że popełnił błąd i pozostawić mu trochę czasu na dostrzeżenie błędu oraz korektę, może powiedzieć uczniowi wprost, jakiego rodzaju jest to błąd, ale pozwolić mu na samodzielne skorygowanie się. Nauczyciel może zareagować niewerbalnie, np. unieść do góry brwi, palec wskazujący lub pokręcić przecząco głową, tak by uczeń sam zorientował się, że popełnił błąd i podjął próbę dokonania autokorekty.

6. PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO W ZAKRESIE JĘZYKA OBCEGO NOWOŻYTNEGO – WYBRANE FRAGMENTY

(Pełny tekst podstawy programowej można znaleźć na stronie <https://www.ore.edu.pl/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-dla-liceum-technikum-i-branzowej-szkoly-ii-stopnia/>)

Podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych.

Każdy uczeń liceum ogólnokształcącego oraz technikum obowiązkowo uczy się dwóch języków obcych nowożytnych. Dodatkowo przewidziano również możliwość nauczania języka obcego nowożytnego (pierwszego albo drugiego) w zwiększonej liczbie godzin w oddziałach lub szkołach dwujęzycznych). Ze względu na powyższe stworzonych zostało kilka wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego odpowiadających sytuacjom wynikającym z rozpoczynania lub kontynuacji nauki danego języka obcego nowożytnego w I klasie szkoły ponadpodstawowej, z zastrzeżeniem że zasadą powinno stać się zapewnienie uczniowi możliwości kontynuacji nauki tego samego języka obcego nowożytnego jako pierwszego na wszystkich etapach edukacyjnych, tj. od I klasy szkoły podstawowej do ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej (czyli przez 12 albo 13 lat).

Poszczególne warianty podstawy programowej dla liceum ogólnokształcącego i technikum oznaczone zostały symbolem, na który składają się:

1. oznaczenie etapu edukacyjnego (cyfra rzymska – III)
2. oznaczenie języka nauczanego jako pierwszy lub drugi (cyfra arabska – 1. albo 2.)
3. oznaczenie poziomu nauczania (0 – dla rozpoczynających naukę, P – dla osób kontynuujących naukę ze szkoły podstawowej, realizujących kształcenie w zakresie podstawowym, R – dla osób kontynuujących naukę ze szkoły podstawowej, realizujących kształcenie w zakresie rozszerzonym, DJ – dla uczniów szkół lub oddziałów dwujęzycznych).

Wszystkie warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego zostały opracowane w nawiązaniu do poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych określonych w *Europejskim Systemie Opisu*

Kształcenia Językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ), opracowanym przez Radę Europy. Powiązanie to nie stanowi żadnego formalnego odniesienia jednego dokumentu do drugiego. Ma wyłącznie ułatwić określenie orientacyjnego poziomu biegłości językowej oczekiwanego od ucznia kończącego dany etap edukacyjny.

W poniższej tabeli przedstawiono poszczególne warianty podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie języka obcego nowożytnego w liceum ogólnokształcącym i technikum.

Etap edukacyjny	Język obcy nauczany jako...	Wariant podstawy programowej	Opis	Nawiązanie do poziomu <i>ESOKJ</i>
trzeci (szkoła ponadpodstawowa: liceum ogólnokształcące, technikum)	pierwszy	III.1.P	kontynuacja 1. języka ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie podstawowym	B1+ (B2 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
		III.1.R	kontynuacja 1. języka ze szkoły podstawowej – kształcenie w zakresie rozszerzonym	B2+ (C1 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
		III.1.DJ	kontynuacja 1. języka ze szkoły podstawowej – poziom dla szkół lub oddziałów dwujęzycznych ALBO kontynuacja 2. języka ze szkoły podstawowej nauczanego w szkole podstawowej w oddziałach dwujęzycznych ALBO od początku w klasie I szkoły ponadpodstawowej w szkole lub oddziale dwujęzycznym ALBO kontynuacja z klasy wstępnej	C1+ (C2 w zakresie rozumienia wypowiedzi)
	drugi	III.2.0	drugi język obcy od początku w klasie I szkoły ponadpodstawowej	A2
		III.2.	kontynuacja 2. języka ze szkoły podstawowej	A2+

Każdy z ww. wariantów podstawy programowej kształcenia ogólnego skonstruowany jest w taki sam sposób: zawiera cele kształcenia stanowiące wymagania ogólne, treści nauczania i umiejętności wyrażone w postaci wymagań szczegółowych oraz – wspólne dla wszystkich wariantów – zalecenia dotyczące warunków i sposobu realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego na danym etapie edukacyjnym. Kluczowe dla poszczególnych wariantów są określenia zawarte w pisie poszczególnych wymagań

ogólnych i szczegółowych (podstawowy, bogaty, bardzo bogaty; proste, w miarę złożone, złożone itd.). Dotyczy to przede wszystkim wymagania I, tj. znajomości środków językowych. W wymaganiu tym w poszczególnych wariantach podstawy programowej kształcenia ogólnego powtarzane są przykładowe zakresy tematyczne w ramach jednego z kilkunastu tematów ogólnych. Zakresy te powtarzane są na kolejnych etapach edukacyjnych, co w sposób jednoznaczny wskazuje na konieczność stopniowego rozbudowywania zasobu i poprawności środków językowych w ramach danego tematu. Dla przykładu „dość bogaty zasób środków językowych” w ramach zakresu tematycznego „ruch uliczny” (podstawa programowa w wariantcie III.1.P) to – w języku angielskim – np. *traffic jam, traffic lights, driving licence, fuel/gasoline, flat tyre, parking ticket, highway, street sign, speeding*. Natomiast „bogaty zasób środków językowych” w ramach tego samego zakresu tematycznego (podstawa programowa w wariantcie III.1.R) to – oprócz wyrazów wyżej wymienionych – również np. *detour, double parked, lane, roundabout, speed bump*. Należy mieć świadomość, że w przypadku języków obcych innych niż angielski słowa zaliczane do poszczególnych rodzajów zasobów mogą być różne, np. ze względu na podobieństwo danego słowa w języku obcym do słowa w języku polskim. Warto tu jednak również zaznaczyć, że w przypadku zakresów tematycznych, takich jak np. przybory szkolne, pory roku, określanie czasu, tj. obejmujących stosunkowo ograniczony katalog wyrazów/zwrotów nauczanych na wczesnym etapie kształcenia językowego, nie jest konieczne rozbudowywanie zakresu leksykalnego w tym zakresie na III etapie edukacyjnym.

Skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – stanowi nadrzędny cel kształcenia językowego na wszystkich etapach edukacyjnych wyodrębnionych w podstawie programowej. Tak zarysowany cel sprawia, że język obcy powinien być przede wszystkim traktowany jako narzędzie umożliwiające uczniowi osiągnięcie różnych, właściwych dla danej sytuacji i motywacji celów komunikacyjnych. Założenie to nie wyklucza jednoczesnego dążenia do osiągania przez ucznia coraz wyższego stopnia poprawności językowej, choć z pewnością, zwłaszcza na początkowych etapach procesu kształcenia językowego, będzie to poprawność w zakresie kilku, kilkunastu najprostszych struktur.

Rozwijanie kompetencji w zakresie języka obcego należy z założenia traktować jako proces wieloletni, naznaczony nierównomiernym rozwojem w zakresie poszczególnych umiejętności, zależny od warunków, w których kształcenie to się odbywa. Zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe zostaną wykorzystane w sposób optymalny, tak dla języka nauczanego jako pierwszy (wiodący), jak i dla języka nauczanego jako drugi.

Warunki i sposób realizacji

W kształceniu językowym na III etapie edukacyjnym niezbędne jest:

1. zapewnienie przez szkołę zajęć z języka obcego nowożytnego, którego uczeń uczył się w szkole podstawowej, szczególnie w przypadku języka obcego nauczanego jako pierwszy. Zmiana języka nauczanego jako pierwszy w szkole podstawowej na inny język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy w szkole ponadpodstawowej jest możliwa m.in.:
  - a. w przypadku branżowej szkoły I lub II stopnia, gdzie – chociażby w przypadku oddziałów wielozawodowych – zapewnienie wszystkim uczniom kontynuacji kształcenia języka nauczanego jako pierwszy w szkole podstawowej może okazać się niemożliwa
  - b. w przypadku oddziałów lub szkół dwujęzycznych, w których język nauczany jako drugi w szkole podstawowej może stać się językiem nauczany jako pierwszy w szkole ponadpodstawowej
  - c. w przypadku, gdy konieczność kontynuacji nauczania danego języka obcego jako pierwszego wiązałaby się z ograniczeniem możliwości wyboru szkoły ponadpodstawowej.

Decydując się na zmianę języka nauczanego jako pierwszy w szkole ponadpodstawowej, należy mieć świadomość, że wyłącznie podstawa programowa w wersji III.1.P oraz III.BS2.1 zapewnia przygotowanie ucznia do przystąpienia do obowiązkowego egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym;

2. zapewnienie przez szkołę kształcenia uczniów w grupach o zbliżonym poziomie biegłości w zakresie języka obcego nowożytnego. Realizacja tego wymagania może

wiązać się z podziałem klasy na grupy bądź stworzeniem grup językowych międzyoddziałowych, również – jeżeli to możliwe – w przypadku przedmiotów nauczanych dwujęzycznie;

3. wzbogacanie treści kształcenia o aspekty nawiązujące do zakresu tematycznego związanego z efektami kształcenia wspólnymi dla wszystkich zawodów, określonymi w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w przypadku uczniów techników oraz branżowych szkół I i II stopnia. W przypadku ww. typów szkół kształcenie w zakresie języka obcego ukierunkowanego zawodowo (JOZ w podstawie programowej kształcenia w zawodach) musi odbywać się w ramach języka obcego nauczanego jako przedmiot obowiązkowy w szkole (jeden z dwóch w przypadku technikum oraz jedyny nauczany w przypadku branżowej szkoły I i II stopnia);
4. prowadzenie zajęć z języka obcego w odpowiednio wyposażonej sali, z dostępem do słowników, pomocy wizualnych, odtwarzacza płyt CD / plików dźwiękowych, komputera ze stałym łączem internetowym, umożliwiającej przeprowadzanie ćwiczeń językowych w parach i grupach;
5. używanie języka obcego nie tylko jako treści swoistej dla przedmiotu nauczania, ale również jako języka komunikacji podczas zajęć w różnych rodzajach interakcji, tj. zarówno nauczyciel – uczeń, jak i uczeń – uczeń;
6. tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które będą stanowiły ilustrację przydatności języka obcego do realizacji własnych celów komunikacyjnych, oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu przez uczniów własnych zainteresowań oraz pasji. Wszystkie te działania powinny docelowo służyć rozwijaniu u uczniów świadomości znaczenia języków obcych w różnych dziedzinach życia społecznego, w tym w pracy, również w odniesieniu do ścieżki własnej kariery zawodowej;
7. wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych (zdjęć, filmów, nagrań audio, tekstów), w tym z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, takich jak np.: tablice interaktywne z oprogramowaniem, urządzenia mobilne;
8. przeprowadzanie „na bieżąco” nieformalnej oraz formalnej diagnozy oraz systematyczne przekazywanie uczniowi i jego rodzicom (opiekunom prawnym) – w

- sposób zrozumiały i czytelny dla odbiorcy – informacji zwrotnej na temat poziomu osiągnięć / postępów ucznia w zakresie poszczególnych umiejętności językowych;
9. zachęcanie uczniów do samooceny własnej pracy i stosowania różnych technik służących uczeniu się. Realizacja tego zalecenia stanowi szczególne zadanie nauczycieli i szkoły. Nauczyciele powinni zachęcać uczniów do pracy własnej z wykorzystaniem filmów, zasobów Internetu, książek (np. uproszczonych lektur), komunikatorów i mediów społecznościowych w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów. W szkole powinny być organizowane wydarzenia związane z językami obcymi, np. konkursy, wystawy, seanse filmowe, spotkania czytelnicze, dni języków obcych, zajęcia teatralne, udział w programach europejskich typu *eTwinning*, umożliwiające uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka docelowego;
  10. wykorzystanie zajęć z języka obcego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, tolerancji i otwartości wobec innych kultur, niekoniecznie tylko tych związanych z językiem docelowym, np. poprzez zachęcanie uczniów do refleksji nad zjawiskami typowymi dla kultur innych niż własna, stosowanie odniesień do kultury, tradycji i historii kraju pochodzenia uczniów oraz tworzenie sytuacji komunikacyjnych umożliwiających uczniom rozwijanie umiejętności interkulturowych.

Kształcenie w zakresie języka obcego nie odbywa się w edukacyjnej próżni – powinno ono wspierać i być wspierane przez kształcenie w zakresie pozostałych przedmiotów oraz umiejętności ogólnych. Należy mieć świadomość, że wiele technik stosowanych podczas zajęć z języka obcego, np. planowanie i analizowanie zasobu środków i umiejętności językowych posiadanych i wymaganych do wykonania danego zadania językowego, twórcze wykorzystanie języka, traktowanie popełnionego błędu jako narzędzia rozwoju własnych umiejętności językowych, wykorzystywanie domysłu językowego w procesie rozumienia tekstu słuchanego i czytanego, odkrywanie wzorców i formułowanie reguł, sprzyja nie tylko rozwojowi umiejętności językowych, ale przyczynia się do rozwoju umiejętności rozumowania w ogóle. Zajęcia z języka obcego, dla których naturalne i pożądane są ćwiczenia bazujące na pracy w parach lub w grupach, dają również doskonałą możliwość rozwijania tzw. umiejętności miękkich, w tym umiejętności współpracy, oceny

mocnych i słabych stron własnych oraz kolegów / koleżanek, doceniania wkładu pracy kolegów / koleżanek np. w ramach pracy projektowej.

Bibliografia:

<https://www.ore.edu.pl/2018/03/podstawa-programowa-ksztalcenia-ogolnego-dla-liceum-technikum-i-branzowej-szkoly-ii-stopnia/>

Janowska, I. (2010), *Planowanie lekcji języka obcego*. Kraków: Universitas.

Komorowska, H. (2005), *Metodyka nauczania języków obcych*. Warszawa: Fraszka Edukacyjna.

Krajka, J. (2009), Lekcja a metoda nauczania. Modele lekcji języka obcego. W : Komorowska, H. (red.), *Skuteczna nauka języka obcego* (ss. 83-95). Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.

